

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség: Deák Ferenc-u. 2. Telefon 13-33. Kiadóhivatal, előfizetőknyvtár és jegyiroda: Aradi uca 8. sz. Telefon 306. Nyomda: Petőfi Sándor sugárút 7. szám. Telefonszám 16-34

Szeged, 1926 november 14, VASÁRNAP

Előfizetők: Egy hónapra helyben 40,000 kor., Budapesti és vidéki 45,000 kor. Egyes szám ára: hétköznapi 2,000 kor. Évesi 24,000 kor. Helyi elosztás: 3-4 kor. ma. 1. évfolyam 263 szám

Példának okáért . . .

Olvassuk azokat a mindenféle szép elmeműveket, amikkel a francia, meg az orosz diplomácia ijesztegeti egymást. Azaz, hogy olvassa az ördög, az jobban ráér, a diplomáciához is közelebb áll s tán a metafizikához is több érteke van. Mert amit a modern diplomata művelnek, mikor össze akarják vesztetni a népeket, az tiszta metafizika. Már ami a rossz stílust és az érthetlenséget illeti. A különbség legfeljebb az, hogy a metafizikus szöveg, a diplomata pedig lesz, — ámbár tagadhatatlan, hogy nálunk a diplomata is születni szoktak.

Nem vagyunk lunatikusai a mul'nak, de bevalljuk, hogy a régi idők diplomáciai jegyzék-váltásait stílus szempontjából sokkal többre becsüljük, mint a mostaniakat. Nyitlak, őszinték, szókimondók voltak, különösen ha a királyok maguk fogalmazták őket és nem bírták írósokkra, akik akkor is csak úgy csavargatták a szót, mint most. Persze, nem minden király tudott írni, hiszen éppen ezért kellett kitalálni a kancellárokat, de aki ráadta a fejét, hogy megírja ezt a nehéz tudományt, az aztán hasznát is vette, ha a sora kijött.

Ilyen írástudó király volt például IX. Károly svéd király, a Vasa Gusztáv fia és a Gusztáv Adolf fia. Nagyon tehetséges, tevékeny és zökoldalu férfi volt, iskolákat emelt, templomokat fundált és Linköpingben maga is segített a hóhérnak a lázadó arisztokratáknak a fejét elvágni. Ez a jámbor király a XVI. század vége felé háborúba keveredett dupla szomszédjával, Dánia és Norvégia királyával, IV. Keresztéllyel, aki mind a két hazája története nagynak nevez. Ő alapította a róla elnevezett Krisztiania, többször körüljárta az északi fokot, expedíciókat küldött Grönlandba, meg akarta téríteni az eszkimókat és fel akarta szabadtítani a jéggyököt, ami elég vakmerő kísérlet volt háromszáz esztendővel ezelőtt s amibe bele is tört a bicskálja.

Tíz esztendeje tartott már a két király közt a hadakozás s akkor támadt a svéd királynak az az emberséges ötlete, hogy a háborút legelőször és leggyorsabban úgy lehetne befejezni, ha a dán király övele kiállna egy szál kardra. A kihívólevelet sajátkezűleg írta meg kollégájának a következőkben:

„Mi Károly, Isten kegyelméből a svédek, gótok, vendek stb. király, adjuk tudokra neked, IV. Keresztély dán királynak, hogy te nem úgy cselekedtél, ahogy becsületes keresztény királyhoz illik. Szükség és ok nélkül felborítottad a békét, meglámadtad és árulás által elfoglaltad Calarit, a mi erősségünket s ezáltal kegyetlen vérontásra adtál alkalmatosságot. Mivel te itt most közelünkben vagy, a legrövidebb úton akarunk a vérontásnak véget vetni. Jelenj meg tehát a görögök szokása szerint a szabad ég alatt tartandó bajvívásra két hadiembereddel. Mi nemkülönben megfogunk jelenni ugyanazon borkörmönben, sisak és páncél nélkül, egy szál karddal. A kísérők egész páncélban jelenhetnek meg, karddal, pisztollyal, muskétával. Ha meg nem jelensz, nem tartunk se a becsületre adó királynak, se keletűnek. Kelt Rysbinél fekvő táborunkban 12. die aug. 1611. esztendőben.”

Talán célirányosabb lett volna a duellummal inkább megelőzni, mint befejezni a tízéves háborút, de azért derék gondolat volt az így is. Különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy Károly király hatvanegy esztendőes dalia volt már abban az időben s a hatvanadik születésnapjára a szél is megcsaphadta a baloldalát. Ezt azért szükséges tudni, hogy annál jobban élvezhesse az ember a választ, amelyet Keresztély király atyafiságos indulattal sajátkezű-

leg adott meg, irván a következőket:

„Mi IV. Keresztély, király Dániában és Norvégiában stb., tudokra adjuk neked, Károly svéd királynak, hogy a te goromba és emberfe'len leveledet egy trombitás bentinkhöz szolgáltatja. Nem vártunk volna tőled ilyent, de úgy vesszük észre, hogy a kádikula még nem mult el, hanem egész erővel munkálkodik agyvelődben. Ami azt illeti, hogy nem való volt becsületes keresztény királyhoz a mi békecségtörésünk, ebben nem mondasz igazat, csak mocskolódasz, ahelyett, hogy karddal védened a jussodat. Reméljük, hogy erről a háborúról nem mi adunk számot az ítélet napján, hanem te felelsz az ártatlanul bionított vérért. Továbbá azt írod, hogy Calmar városát árulás által foglaltuk el. Ez se igaz, hanem te szégyelhe'd magad, hogy azt se fel nem szerelted, se fel nem mentetted, hanem az erred előtt hagytad elvéte'ni. És még te akard magad jó harónak nevezet'ni? A kétfős bajvívásra pedig, amit felajánlsz, azt mondjuk, hogy azt nevaltégesnek találjuk, mivel tudjuk, hogy ugysis eleget megcsapkodtál már téged az Isten és azért hisznsabb volna neked ha meleg kemence mellett

maradnál. Nagyobb szükséged volna neked, vé'ni bo'ond, egy jó orvosra, aki az agyvelődet helyrehozna, mintsem hogy val'unk bajvívásra ke'j. De azért, hogy meglárd, ki'el van dol'god, nem sajátunk tőled egy szál kardot. Csak előbb arra emlékeztetünk, hogy a mi heroldunkat és két trombitásunkat szabrdon bocsáttsad, akiket minden hadiszokás ellen elzárat'ál, ezzel is kimutatva gyenge szedet. Kelt a mi városunkban, Colmarban, 14. die august. 1611-ben.”

A párba'ból azonban mégse lett semmi, mert a jó Károly király annyira szívére vette ezt a fide'is bangu dip'omáciai jegyzéket, hogy tiltóhelyében szörnyethalt.

„Megpukkadt a felettébb heves indulat'ól”, mint a tudós Beringius írja *Florus Danicus*-ában, shonnan ezt a tanúságos levélváltást ki jegyeztük — példának okáért. Mit lehet tudni, hátha Mussolini is kedvet kap rá, hogy ilyen rövid és közvetlen úton intézze el a francisz — o'asz kérdést Briand urral. Tessék elgondol'ni, milyen más világ volna most, ha ez a levélváltás nem háromszáz esztendővel ezelőtt történik két kis király közt, hanem tizenkét évvel ezelőtt a német császár és az orosz cár közt...

A Vatikán megtiltotta a főpapoknak, hogy felsőházi tagságot vállaljanak?

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Szombaton este elterjedt hírek szerint a Vatikán állásfoglalást tett a katolikus főpapokhoz, hogy a felsőházi tagságot elfogadják. A Vatikán ugyanis nehezményezi, hogy a jezsuiták

nem kapják tagságot a kirendiában. Ez a híradás még megerősítésre szorul, de értesülésünk szerint Csernoch hercegprímás ez ügyben a közeljövőben püspöki konferenciát hív össze.

Szombaton este lelkes hangulatban megtartották az ellenzéki balpárt első szegedi választási vacsoráját.

Szakács Andor nagy beszédet mondott. — Az első választási gyűlés az országban. — „Aki nem velünk, az ellenünk!” — A gyűlés lelkesen tüntetett Rassay Károly mellett.

(A Délmagyarország munkatársától.) Szombaton este a Római körúti Tóth bécsi téle vendéglő külön termében nagyjelentőségű politikai vacsora volt az egész országban, amely alkalommal a megjelentek, kereskedők, iparosok, dolgozó kispolgárok és intellektuelek lelkesen tüntettek az ellenzéki balpárt demokratikus zászlaja mellett, valamint lelkesen díjazták a párt vezérét és Szeged képviselőjelöltjét Rassay Károlyt.

Olto'ay Károly elnök üdvözölte a megjelenteket, majd megállapította, hogy ez az első választási vacsora az országban. A balpárti vezetősége most még tárgyal, hogy legjobban tudása szerint jelölje ki a szegedi lista jelöltjeit, az bizonyos, hogy Rassay Károly (lelkes ellenzék) fogja vezetni a listát, ami már magában is győzelmet jelent.

Ezután ismertette a megjelentekkel a választási technikáját. A listaromp szavazás annyit jelent, hogy Szegeden egy kerület van és a választók három képviselőt és három pótlagot választanak. A vezetőség úgy határozott, hogy csak a párt tagjait jelöli, nehogy olyan dolgok forduljanak elő, mint Pétervá, ahol Vassonyi utóda utul vissza'it a választók akaratával.

Olto'ay Károly ezután ismertette, hogy a párt nem megy közös listán a szociálistákkal, de a további harc folyamán, ha úgy alakul a helyzet, a listákat össze fogják kapcsolni, ami annyit jelent, hogy a szavazatokat együtt fogják összeszámolni. Azt már tudják, hogy ki lesz a kormánypárt listavezetője: Klebelsberg Kuno...

— Kicsoda? Hogy hívják? Ez is fajmagyar! — hangzanak el egymásután a közbeszólások. Nagy eljenzés közben ezután

Szakács Andor

nemzetgyűlési képviselő emelkedett szólásra.

— Legelső szavam — mondotta —, hogy átadom Önöknek Rassay Károly (Nagy eljenzés) üdvözlését. A kormány elejteite — folytatta beszédét — a mandátummeghosszabbítás tervét. E őzőleg bizalmasan puhatolódzatak az ellenzéki képviselőknél, hogy mit szólnának egy mandátummeghosszabbításhoz. Alkotmányosan gondolkozó ember azonban ilyenhez nem járulhat hozzá, ellenzéki képviselőt ilyen visszaélésre nem lehetett kapni.

— Erre azután új taktikát választott a kormány. Nem hosszabbítja meg a mandátumokat,

de megrovidíti. Az volt ezzel a szándék, hogy az ellenzéket megzavarja, hogy megakadályozza az ellenzéket abban, hogy új kérdésekben jelöltet tudjon állítani. És íme ezzel szemben, itt vagyunk, mi kezdjük meg a harcot.

— A helyzet ma az, hogy december nyolcadikán már választunk, elcséjég be kell adni az ajánlásokat. Tehát

mindössze két hét van az agildcúra. — Rendben van, hozzá vagyunk már szokva az ilyen küzdelmekhez. A nyitott szavazás különben a ködökori istentáncokhoz hasonlítható, amikor a páncélos fegyveres állott szembe a